

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

**IŠVADA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS DARBO KODEKSO 108, 109, 139, 213 STRAIPSNIŲ IR
PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO**

**(toliau – Projektas)
(TAP-21-438)(TAIS Nr. 21-20711(2))**

2021-04-28 Nr. NV-864

Vilnius

Įvertinę Projekto atitiktį įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Manome, kad Projektu teikiamas reguliavimas dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso 108 straipsnio pakeitimų ir 139 straipsnio papildymo 5 ir 6 dalimis stokoja aiškumo, todėl siūlome papildomai įvertinti ir tikslinti siūlomas nuostatas, atsižvelgiant į šiuos aspektus:

1.1. Projektu teikiama Darbo kodekso 139 straipsnio 6 dalies nuostata „Šio straipsnio 5 dalyje nustatyta subsidiari rangovo, jei darbdavys yra subrangovas, atsakomybė apsiriboja darbuotojo teisėmis“ sudaro neaiškumą dėl tokios nuostatos santykio su šio straipsnio 5 dalimi, kurioje nustatyta subsidiari atsakomybė rangovui, jei darbdavys yra subrangovas, už darbo užmokesčio mokėjimą darbuotojams, dirbantiems Lietuvos Respublikos statybos įstatyme nustatytus darbus, bei jos taikymo apimtimi: ar teikiama nuoroda į šio straipsnio 5 dalį ir pati nuostata reiškia, kad Darbo kodekso 139 straipsnio 6 dalies nuostata taikytina rangovo ir subrangovo santykiams tik statybų sektoriuje ir tik dėl darbo užmokesčio mokėjimo, įskaitant padidintą apmokėjimą nustatytais atvejais, kadangi Darbo kodekso 139 straipsnis nustato darbo užmokesčio sąvoką ir su darbo užmokesčio mokėjimu susijusius ypatumus. Pastebime, kad darbuotojo teisės, įgytos atliekant darbo funkcijas, vykdant rangovo ir subrangovo sutartį, gali būti suprantamos plačiau ir siejamos ne tik su piniginių įsipareigojimų dėl darbo užmokesčio mokėjimo vykdymu. Prašytume pateikti paaiškinimus Projekto aiškinamajame rašte ir vertinamą šio straipsnio 6 dalies formuluotę tikslinti, sukonkretinti, pašalinant galimą interpretavimo galimybę.

1.2. Projekto aiškinamojo rašto 4 dalyje teigiama, kad Projektu siūlomi Darbo kodekso 139 straipsnio pakeitimai būtų taikomi ir komandiruojamiems darbuotojams, atsisakant analogiško reguliavimo, nustatyto galiojančio Darbo kodekso II dalies VII skyriaus antrojo skirsnio „Komandiruočių darbuotojų darbo santykių ypatumai“ 108 straipsnio 13 ir 14 dalyse, Projektu šias dalis pripažįstant netekusiomis galios. Pastebime, kad toks pakeitimas nedera su Administracinių nusižengimų kodekso 101 straipsnyje nustatyta atsakomybe už Komandiruočių darbuotojų darbo sąlygų pažeidimus, susiaurina šio straipsnio 3 dalyje nurodytos atsakomybės, kylančios dėl Darbo kodekso II dalies VII skyriaus antrajame skirsnyje nustatytų garantijų komandiruotiems darbuotojams netaikymo arba netinkamas taikymo, taikymo atvejus. Siūlome Projektu teikiamą reguliavimą derinti su Administracinių nusižengimų kodekso nuostatomis, ir prireikus kartu su Projektu teikti ir minėto kodekso nuostatų pakeitimo projektą, užtikrinant tinkamą Direktyvos 2014/67/ES perkėlimą.

1.3. Atsižvelgiant į tai, kad Projektu siūlomi Darbo kodekso 139 straipsnio pakeitimai būtų taikomi ir tais atvejais, kai darbo funkcijas atlieka ne tik komandiruotas darbuotojas, bet ir kiti darbuotojai, dirbantys Lietuvos Respublikoje ar Lietuvos Respublikos paslaugų teikėjai, būtų tikslinga papildomai įvertinti Direktyvos 2014/67/ES 12 straipsnio 5 dalies nuostatą, leidžiančią nacionaliniuose teisės aktuose nustatyti išimtį, pagal kurią rangovai, kurie laikosi konkrečių subrangovo deramo kruopštumo standartų, yra atleidžiami nuo atsakomybės, jos perkėlimo galimybę ir galimybę įstatyme aiškiai apibrėžti vieningus kriterijus atsakomybės taikymui ar jos netaikymui. Siekiant pritaikyti rangovui sankciją už subrangovo veiksmus, visų pirma turėtų būti keliama sąlyga rangovui nustatytomis pareigomis kontroliuoti subrangovą ir (arba) skatinti, kad subrangovas laikytųsi reikalavimų. Pastebime, kad analogiškas reguliavimo dėl rangovo subsidiarios atsakomybės už subrangovo piniginių įsipareigojimų nelegaliai įdarbintam užsieniečiui nevykdymą įteisinimas buvo Vyriausybėje svarstytas Lietuvos Respublikos Seimui teikiant Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo Nr. VIII-1312 13 straipsnio pakeitimo ir įstatymo papildymo 13¹ straipsniu, Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 1 straipsnio pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 56 ir 57 straipsnių pakeitimo įstatymo projektų paketą (TAIS Nr.21-21211(3)). Seimui pateiktame Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 56 ir 57 straipsnių pakeitimo įstatymo projekte Nr. XIVP-439 yra numatyta išimtis dėl subsidiarios atsakomybės netaikymo rangovui, jei rangovas imasi priemonių subrangovo teikiamų dokumentų teisingumui patikrinti.

1.4. Projekto aiškinamajame rašte turėtų būti pateikta informacija ne tik apie užsienio valstybių Direktyvos 2014/67/ES perkėlimo į nacionalinę teisę praktika, bet pateikti ir argumentai, kodėl, sekant kitų valstybių praktika, netikslinga į Darbo kodeksą įtraukti nuostatų dėl atsakomybės subrangos atveju taikymo ne tik statybos sektoriuje, bet ir kitiems ūkio sektoriams, kuriuose taikomos šios sutartys. Tokiu būdu nesukuriant išimtinių veiklos sąlygų, o jas suvienodinant ir pašalinant galimą analogiškų sutarčių pagrindu veiklą vykdančių ūkio subjektų nelygiateisiškumą.

2. Projekto 6 straipsnyje siūlomas pakeitimų įsigaliojimo, įgyvendinimo ir taikymo nuostatas siūlome tikslinti:

2.1. Projekto 5 straipsnyje teikiamų Darbo kodekso priedo visų pakeitimų įsigaliojimą nukelti į 2022 m. vasario 2 d. netikslinga. Kiek tai susiję su Priedo papildymu 2020 m. liepos 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2020/1057, pritariame Teisingumo ministerijos pastabai dėl perkėlimo traktavimo ir priedo papildymo netikslingumo. Motyvuotai nusprendus įtraukti minėtą direktyvą į keičiamą priedą, siūlome svarstyti galimybę, Projekto 5 straipsnį papildyti 2 dalimi dėl priedo papildymo 17 punktu, atitinkamai Projekto 6 straipsnyje nustatant numatomą šios dalies įsigaliojimo datą.

2.2. Projekto 6 straipsnio 4 dalies nuostatą siūlome peržiūrėti, įvertinant baigiamųjų nuostatų poreikį dėl atitinkamų nuostatų taikymo rangovo ir subrangovo santykiams, jei sutartis sudaryta iki Projektu teikiamų pakeitimų įsigaliojimo, Darbo kodekso 108 straipsnio 13 ir 14 dalių galiojimo momentu, o taip pat ir dėl Projekto 4 straipsnyje teikiamo pakeitimo taikymo aplinkybių.

Tatjana Knyzienė, tel. 870663862, el. p. tatjana.knyziene@lrv.lt